

5. Koch E, Flyting in Shakespeare's Plays / Evelyn Koch, 2015. – Режим доступу : <https://uni-bayreuth.academia.edu/EvelynKoch>
6. Hirsch E. Poetic Contests / Edward Hirsch, 2015. – Режим доступу: [https://www. poets.org / poetsorg / ... / poetic-contest-poets-gloss](https://www.poets.org/poetsorg/.../poetic-contest-poets-gloss)
7. Hollander J. Committed to Memory / John Hollander – Режим доступу: <https://www.poets.org/poetsorg/lesson/committed-memory>
8. Oxford Advances Learner's Dictionary : Fifth Edition / [editor Jonathan Crowther]. – Oxford University Press, 1995. – 1428 p.
9. Somers-Willett S. Can Slam Poetry Matter? / Susan Somers-Willett / - Режим доступу: <https://www.rattle.com/rattle27/somerswillett.htm>
10. War, Peace and Human Nature: The Convergence of Evolutionary and Cultural Views / [edited by Douglas P. Fry]. – Oxford University Press, 2013. – 565 p.
11. <https://ich.unesco.org/en/RL/huaer-00211>
12. <https://folkways.si.edu/say-loud-african-american-spoken-word/struggle-protest/article/smithsonian>
13. <http://www.gk-press.info/20.html04/27/2006>
14. <http://litakcent.com/2011/01/11/ukrajinskyj-slem-epatazhnedytja-vysokoji-poeziji/>
15. [http:// ua.telekritika.ua/daidzhest/2010-08-16/55059](http://ua.telekritika.ua/daidzhest/2010-08-16/55059)
16. www.thesaurus.com

УДК 82.09 70.Косач

**Марія Гніздицька, аспірантка
(Тернопіль)**

**До проблеми хронологічної та жанрової класифікацій
літературно-критичної спадщини Юрія Косача**

У статті досліджується маловідома літературно-критична спадщина Юрія Косача. Пропонується її хронологічна та жанрова класифікація. Відповідно до життєвого і творчого шляху літературознавця, окреслюються основні періоди його літературно-критичної діяльності.

Ключові слова: жанр, есеїстика, нехудожня проза, класифікація, вісниківство, метафора.

Hnizdytska Mariia. The problem of the chronological and genre classifications of the literary-critical heritage of Y. Kosach

The article investigates the little-known literary-critical legacy of Yuri Kosach. It's chronological and genre classification is proposed. According to the way of life and creative path of literary critic, the main periods of his literary-critical activity are outlined. It was emphasized that the relevance of the study is due to almost complete neglect of non-artistic Yuri Kosach's prose in contemporary research and insufficient attention to genre nature of essay in Ukrainian literary criticism. Considerable attention is paid to the contemporary appropriate study of literary criticism by Yuri Kosach. On the basis of the analysis of scientific studies by Solomiy Pavlychko, R. Radishevsky, G. Grabovich, Y. Polischuk, M. Ilnitsky, S. Romanov, an attempt is made to chronologically systematize and genre classification of literary-critical heritage of Yuri Kosach. Attention is drawn to the fact that the essay by Yuri Kosach is a complex reflection of the literary concepts of the writer, his ideological and ideological struggles, aesthetic orientations, manifestations of change and fluctuations in his personal priorities. It is revealed that his literary-critical legacy is subjected to a clear differentiation within the three periods of his work.

Key words: genre, essay, non-artistic prose, classification, visnistry, metaphor

Постановка наукової проблеми. Коли 1990-ті роки відкрили Україні таких письменників, науковців, громадських діячів українського зарубіжжя, як Д. Чижевський, Д. Донцов, Р. Смаль-Стоцький, Л. Білецький, П. Зайцев, Я. Рудницький, Є. Маланюк, П. Богацький, Ю. Шевельов, Ю. Лавріненко та багато інших, Юрія Косача серед них не було. І лише згодом почали з'являтися перевидання його творів в Україні: роман «Рубікон Хмельницького», збірка «Проза про життя інших», романи «Володарка Понтиди», «День гніву», історична проза у трьох книгах (за редакцією Р. Радишевського), повісті й оповідання на сторінках журналу «Кур'єр Кривбасу» (стараннями канадського українця М. Р. Стеха). Проте його творчість досі перебуває на маргінесах наукових зацікавлень. Дисертація С. Романова «Історична проза Юрія Косача 30-х– початку 40-

х років ХХ століття» (2008 р.)[10] залишається єдиним комплексним дослідженням раннього етапу творчості Юрія Косача, власне, лише історичної прози.

Аналіз досліджень проблеми, мета і завдання статті. Літературно-критична спадщина Ю.Косача, а це понад 200 праць (літературно-критичні, науково-публіцистичні, публіцистичні статті, есе, огляди, рецензії тощо), майже повністю залишається поза рамками наукових досліджень. Подекуди його статті залучаються лише як додатковий матеріал. Так, досліджуючи питання модерності, модернізації й модернізму в дискурсі Мистецького українського руху, С.Павличко декілька абзаців відвела і Юрію Косачу, зокрема його доповіді на Першому з'їзді МУРу, яка спочатку називалася «Криза сучасної української літератури», однак була надрукована як «Вільна українська література»[6]. Г.Грабович також згадує про «європеїзм» Ю.Косача МУРівського періоду[1]. Принагідно цитує його статтю, написану під псевдонімом Юнг Р. «Література українська наймолодших» (*Young R. Literatura ukraińska najmłodszych*). Я.Поліщук у книзі «Література як геокультурний проект»[7] згадує також цю статтю, щоправда, не називаючи справжнього імені автора. М. Ільницький М. у монографії «Від «Молодої Музи» до «Празької школи»[2] про Юрія Косача згадує лише в контексті «Нових шляхів» А. Крушельницького.

Більше уваги Косачу-критику відведено в працях Р.Радишевського [8],[9], де аналізуються статті письменника, присвячені проблемам історичної белетристики. С.Романов, досліджуючи історичну прозу Юрія Косача і її місце в українському критичному дискурсі доби міжвоєнтя, також звертається і до його статей, зокрема тих, де письменник концептуально окреслює своє бачення шляхів розвитку історичної прози. Це насамперед статті, що друкувалися 1938 року в журналі «Назустріч» (Львів) – «До проблеми історичної повісті» і «Документ та література». Серед конструктивних і ґрунтовних досліджень про Юрія Косача варто виділити два есе М.Р.Стеха: «У погоні за з'явою: Юрій Косач і його «Володарка Понтиди»[12] і «Роман Юрія

Косача про «Цезаря степів» і “Ordo novus” – новий лад «козакоукраїнської революції»[11].

Лише декілька статей Юрія Косача з-поміж тих, що друкувалися в зарубіжній періодиці, сьогодні доступні для українського читача. Насамперед, маємо на увазі ті, що їх підготував до друку в часописі «Кур'єр Кривбасу» М.Р. Стех («Андре Мальро про культуру грядучого дня», «До обнови Окциденту» // Кур'єр Кривбасу – 2015. – жовтень-листопад-грудень; Доповідь Ю.Косача на II з'їзді МУРу «Обрії нової драми» // Кур'єр Кривбасу. – 2016 – січень-лютий-березень; полемічне есе «До Дон'ї Ельвіри...» // Кур'єр Кривбасу. – 2012. – листопад-грудень.).

Ніколи не була об'єктом наукових студій есеїстики Юрія Косача. Серед значного масиву таких його праць є чимало, які варті уваги науковців. Це – передусім його велика есеїзована історія української літератури «На варті нації» і есе «Си-зеле-дугасте», у яких Україна постає як складний етнопсихологічний комплекс. Крім того, варті уваги ліричні есе, що наближаються до поезій у прозі, есеїзовані літературно-критичні та культурно-мистецькі студії, літературні портрети та публіцистичні есе, особливо 30-40-х рр. ХХ ст.

Факт майже повного ігнорування нехудожньої прози Юрія Косача в сучасних дослідженнях і зумовлюють **актуальність** теми даної студії, метою якої є хронологічна систематизація та жанрова класифікація літературно-критичної спадщини Юрія Косача.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Есеїстика Юрія Косача є складним відбиттям літературознавчих концепцій письменника, його світоглядно-ідеологічних борінь, естетичних орієнтацій, проявленням змін і хитань в особистих пріоритетах. Щоправда, есеїстичний принцип мислення характерний для всієї його літературно-критичної спадщини. Ми ж пропонуємо наступну класифікацію есеїстичних форм Косачевої нехудожньої прози: *есеїзована історія української літератури* – «На варті нації» (1935-1936); *есеїзовані літературно-критичні студії* –

«Документ чи література» (1938), «Жінки в українській літературі» (1934), «Українська література наймолодших» (1933), «Шляхами розвитку сучасної української літератури» (1934), «Си-зеле-дугасте», «Історизм і література» (1947), «Оновлена Клію» (1947), «Світова література на перепуттях» (1947), «Нотатка про сюрреалізм» (1947), «Украинская литература в эмиграции (1925 - 1950)» (1950), «Ми і література США» (1951), «Сучасна українська література» (німецькою мовою), «Ситуація української літератури (1954-1955)» (1955); *есеїзовані культурно-мистецькі студії* – «Розважування про театр» (1939), «Демон театру» (1943), «О, музо, Мельпомено (до проблеми українського національного театру)» (1947), «Театр екзистенціалізму» (1947), «Обрії нової драми» [], «Театр Теннесі Вілліамса» (1962) та ін.; *есеїзовані літературні портрети* – «Микола Хвильовий (1893-1933)» (1933), «Шевченко й тогочасне українське суспільство» (1941), «Олег Ольжич» (1946), «Українська література і Юрій Липа» (1946), «Слово про Миколу Куліша» (1944), «Джозеф Конрад. Конкістадор з України» (1946), «Роздуми про Кассандру» (1963), «Вілліам Фолкнер і перспективи інших» (1962) та ін.; *есеїзовані історичні студії* – «Формація Владаря (Нотатка про Богдана Хмельницького)» (1948), «Хмельниччина і Польща (До історії двох народів)» (1948), «Юрій Немирич» (1948), «1848-1948. До сторіччя європейської революції» (1948) та ін.; *ліричні есе* – «Франція» (1935), «Andante Бортнянського» (1943), «Поетова провесна» (1942), «У Римі 1842 року» (1942) та ін.; *есе-роздуми* – «Лист у далечинь (Про хорунжого Батісто, Клію і поета Улісса)» (1942) та ін.; *публіцистичні (ідеологічні) есе* – «Догма боротьби» (1935), «На зустріч 17-й річниці листопада» (1935), «В Карпатській Україні летить кров» (1939), «Від феодалізму до неофашизму» (1962) та ін.

Есеїстика Ю.Косача піддається чіткій диференціації в межах трьох періодів його творчості. Відповідно до життєвого і творчого шляху Юрія Косача, С.Романов у своїй дисертації «Історична проза Юрія Косача 30-х- початку 40-х років ХХ століття» окреслює три основні періоди його діяльності:

«– перший (друга половина 20-х – початок 40-х рр.) цікавий процесом становлення та розвитку творчої особистості автора: від початківця, підвладного різним літературним та ідеологічним впливам, – до визнаного, самотнього майстра;

– другий період (Друга світова війна та доба МУРу) охоплює нетривале повернення Косача на Батьківщину, участь у культурному житті Львова (1943 – 1944 рр.) та діяльність в Мистецькому українському русі (1944–1949 рр.);

– третій період – «американський» (1949–1980-ті рр.) – характерний нелегкими умовами проживання у США та приїздами до радянської України, а також неоднозначною, з ідеологічної точки зору (більшою мірою прорадянською), видавничою, редакторською, письменницькою працею» [10, с. 2].

Цю класифікацію можна прийняти за основу. Однак вона потребує деяких уточнень, принаймні в межах літературно-критичної діяльності письменника. Кінець 20-х років – це період, коли Косач пробує себе як молодий поет і прозаїк – у 1928-29 роках його твори друкує ЛНВ Д.Донцова. Автору на той час було лишень 20 років, однак за плечима вже був чималий досвід ідеологічної роботи. Із його статті «Pro domo sua» дізнаємось, що саме він був автором плану розбудови націоналістичного руху на Волині, Холмщині, Підляшші і Поліссі у 1926–1930 роках. У цей самий час Косач був одним із засновників і провідників «автономних [нині не існуючих] ідеологічних і революційних формацій як то «Союзу Націоналістичної Молоді» у Львові, «Об'єднання Націоналістів-Державників» у Варшаві, «Української Боевої Організації» й інш. (на Волині)», а в 1928 р. був безпосередньо зв'язаний з закордонним проводом ОУН (яка лише починала організовуватись), але «до самої ОУН не належав, ні тоді, ні після того» [3, с.16].

Як критик-літературознавець і публіцист він заявляє про себе на початку 30-х років, коли починається його емігрантська епопея. У часописах «Розбудова нації» (Прага), «Назустріч» (Львів), «Українське слово» (Париж), «Наш клич», «Нація в поході» (Берлін) і «Бюлетені польсько-

українському» (Варшава) Косач друкує чималу кількість есеїзованих літературно-критичних студій і публіцистичних есе. Серед них – праці великої наукової вартості, де критична і історіософська думка письменника, будучи направленими на відтворення синкретичних форм цілісності, набули концептуальної завершеності: «Микола Хвильовий (1893-1933)» («Наш клич», 1933); «Українська література наймолодших», «Шляхами розвитку сучасної української літератури», «Третя унія (до питання польсько-українських стосунків у ХІХ ст.)» (*Biuletyn polsko-ukrainski*. – 1934. – № 30-32); «До ідеології українських хлопоманів», «Жінки в українській літературі» («Бюлетень польсько-український», 1933-1935); «До генези українського націоналізму», «Догма боротьби», «На зустріч 27-ій річниці листопада», «На варті нації» («Українське слово», 1935-1936); «Документ чи література», «До проблеми історичної повісти» («Назустріч», 1937-1938); «Розважування про театр», «Новітня література Фінляндії», «Привиди малоросіяництва і дійсність українства», «В Карпатській Україні лється кров» («Нація в поході», 1939).

Есеїстика Ю.Косача першого періоду творчості всуціль у полоні генеральних ідей інтегрального націоналізму. Вона активно живиться ідеями, натхненням, символічними і риторичними конструкціями виступів і есе Д.Донцова і поетів-вісниківців, розвивається в руслі художньої концепції вісниківства (вольовий, динамічний неоромантизм). Це найяскравіше, найавторитетніше явище в українській культурі міжвоєнної доби в Західній Україні і на еміграції – неодноразово інтерпретоване і розвинуте Косачем в його літературно-критичній есеїстиці 30-х років і пізніше.

Листи Косача до Донцова 1928-29 рр. так само є свідченням глибокої пошани до редактора і часопису ЛНВ. Із цих листів дізнаємось і про активне спілкування з такими вісниківцями, як Ю.Липа і Є.Маланюк. І навіть після повного розірвання з Донцовим і ЛНВ Косач продовжує вісниківську лінію щонайменше до кінця 30-х років. Тому, коли письменник у статті «Pro domo sua», відбиваючись від обвинувачень у зміні політичних поглядів і переконань,

пише про те, що від шкільної лавки до нинішнього дня він відчуває себе українським патріотом і цих поглядів особистих «не зраджував ні в письмі, ні в чині»[3, с.16], то це відповідає дійсності, принаймні є правдивим щодо першого періоду його літературно-критичної діяльності, бо в прорадянських «Нових шляхах» він друкував лише свої художні твори (зрештою, як і у ЛНВ Донцова), а після від'їзду на еміграцію працював лише як письменник і журналіст «на тлі явних соборницьких і державницьких, громадських організацій як напр. Укр. Нар. Союз у Франції й ін.»[3, с.16]. Не одне число часопису «Українське слово» складалося з передових статей, віршів, новел, повістей, ідеологічної есеїстики Ю.Косача, підписаних як його повним ім'ям і прізвищем, так і псевдонімами і криптонімами (Аскольд Згарянич, Роман Мстиша, Харківець, Омега, Пілігрим, Гордієнко, Ю. Волинський та ін.). Часто саме його праці визначали ідеологічну лінію часопису.

Теоретичний аналіз есеїстики Д. Донцова, Є.Маланюка, Ю.Липи, О.Ольжича і есеїстики Ю.Косача 30-х років дозволяє говорити про тісну взаємодію естетичних концептів останнього з вісниківськими. Письменник нещадно експлуатував їх теоретико-естетичні постулати про національну героїку, дух Середньовіччя, динамізм і твердість слова, романтичну патетику, культ Особистості, емоційну експресивність мистецтва, войовничо-наступальний настрій творчості і т. ін. Риторичні конструкції і символічно-кодові поняття його есеїстики 30-х років часто виглядали як частина вербальних структур західноукраїнського культурного тексту. «Ідейна криза нашого духового проводу, в його затраті міфу Української Держави», «традиційна українська «бароковість», «викриття попередньої квітко-основ'яненківської й винниченківської доби», «благословенна Аркадія»–Україна», «розбандурений і розміряний гречкосій», «націоналізм як афірмація життя», «національний ерос», «Україна – хрест доріг», «елладність української психіки», «епоха національного гніву», «новітній український імперіалізм», «поет Ісходу нації» – це далеко не повний перелік метафорико-понятійних маркерів

проникнення вісниківського субстрату в теоретичну свідомість Косача.

Цікаво, що Т.Шестопалова говорить про подібну особливість науково-критичного методу іншого критика-літературознавця, сучасника Ю.Косача – Юрія Лавріненка[14]. Як згадували сучасники Ю.Лавріненка (В. Кейс, І. Фізер) в розмовах із авторкою книжки «На шляхах синтези думки (Теоретичні засновки спадщини Юрія Лавріненка)» сам літературознавець відзначався здатністю ігнорувати інтелектуальну дистанцію між власними ідеями та теоретико-філософськими чи естетичними концептами мислення вітчизняних та зарубіжних учених. Детально проаналізувавши його літературно-критичні тексти, Т.Шестопалова приходять до висновку: «Це не сплав, не синтез, не запозичення, не інтеграція ідей у звичному для науковців сенсі. Це був забезпечений тільки органікою екзистенційної ситуації спосіб розгортання власної думки і власного «Я» в продуктивному, історично виправданому напрямі, підказаному інтелектуальним досвідом та творчою інтуїцією»[14, с.43].

Так само і Ю.Косач, підхоплюючи вісниківські великі метафори, творені для національної міфології, ніби наново відкривав для себе та читацької аудиторії «категоріальні змісти шляхом оприсутнення в їхній царині відповідних літературно-мистецьких феноменів; творчо актуалізував певний аксіологічний та гносеологічний потенціал літератури, який знаходив вираження в інтеракції теоретичних засновків думки та індивідуально-творчого сприйняття літературно-мистецьких явищ»[14, с. 44].

Як і для вісниківців, як і для Шевченка, так і для Косача, поезія – «служення, національна (а не лише суспільна) функція – покликання Перебенді»[5, с. 33]. Тому його есеїзована історія української літератури «На варті нації» – це простеження розвитку літератури, яка насамперед була виявом національних устремлінь українців. Назви основних розділів праці («На шляху з варяг у греки», «Золоті ворота», «У поході до синього Дону», «Передмур'я Європи», «Новий суворий стиль», «Когда сабля при нас есть...», «Після

Полтави», «Хуторянський вік», «Чую кроки важкі») – красномовне тому підтвердження.

Юрій Косач усіляко вивищував і возвеличував національних героїв, не шкодував метафори для героїчних часів української історії, будучи переконаним у необхідності створення національного міфу, що мав стати запорукою і потужним чинником формування національної свідомості. Основні світоглядні позиції і прикінцеві висновки есеїзованої історії української літератури збігаються з вісниківським ідеологізмом, а подекуди звучать навіть радикальніше, як от: «Спрямованість нинішньої української літератури виражається в окресленні її як окремої форми національного пізнання дійсності, що служить завданням національного самоутвердження і є результатом і фактом боротьби націй. Націоналізм як афірмація життя, діюча, творча й організуюча сила всіх ділянок життя нації, безпосередньо активізує українську літературу, якраз тому, що вона починає од 1917 року існувати знов як суцільна й найяскравіша форма національного пізнання дійсності»[4].

Другий період літературно-критичної діяльності Ю.Косача охоплює майже повністю 1940-ві роки (Друга світова війна та доба МУРу) – це час найвищої творчої активності письменника-літературознавця. У 1939 році Юрій Косач редагує український часопис «Нація в поході» у Берліні. Тут і застає його війна. Дослідники його біографії надають факти про його співробітництво з німецькомовними виданнями: «Die Zeit», «Berliner Tageblatt», «Züricher Zeitung», «Frankfurt Zeitung», «Süd-Deutsch Zeitung». Як блискучого знавця німецької, іспанської, французької, англійської, української, польської та російської мов Ю.Косача відразу залучили до праці у відділ пропаганди міністерства закордонних справ, а потім – у пропаганду міністерства окупованих східних територій Альфреда Розенберга[9, с. 21]. Однак навесні 1943 року, після десяти років вимушеної еміграції, Косач повертається до Львова і працює там в редакції «Львівські вісті». Наприкінці 1944 або на початку 1945-го він опиняється серед утікачів у німецькому Пляуені, а згодом – у таборі для

переміщених осіб ді-пі в містечку Оффенбах біля Франкфурта-на Майні. У вересні 1945 року у Фюрті Ю.Косач разом з Іваном Багряним, Віктором Домонтовичем (В. Петровим), Ігорем Костецьким, Іваном Майстренком, Леонідом Полтавою і Юрієм Шерехом засновують «об'єднання українських письменників на еміграції під назвою «Мистецький український рух» – МУР»[13, с. 200].

Значна частина написаного у цей період, а це близько 100 літературно-критичних статей, есе, літературних оглядів, рецензій тощо, пов'язана із діяльністю Косача в МУРі (1944–1949 рр.) і зміщенням його світоглядно-естетичних акцентів у бік ліберально-демократичних цінностей. Такі ключові ідеї, як: Україна – інтегральна частина Окциденту (окцидентальність української історії, української літератури, окцидентальність українського психічного складу), принцип тяглості української національної традиції, положення про суб'єктивний характер творчості, які ґрунтовно були розвинені в есеїзованій історії української літератури «На варті нації», в інших літературно-критичних есе, одержали свій розвиток і у цей період. Юрій Косач активно працює над втіленням ідей про новий гуманізм, про українсько-органічний стиль, обґрунтовує їх у своїх есе, статтях і виступах на з'їздах і конференціях МУРу. Щоправда нова теорія постає на ґрунті заперечення здобутків вісниківства і вчення Д.Донцова та часом набирає зовсім не літературного характеру. Такою зокрема є й доповідь Юрія Косача на Першому з'їзді МУРу (21-22 грудня 1945 року), що була надрукована під назвою «Вільна українська література».

Варто зазначити, що в МУРівський період були написані такі важливі літературно-критичні праці, як «Сизеле-дугасте», «Історизм і література» (1947), «Оновлена Кліо» (1947), «Світова література на перепуттях» (1947), «Нотатка про сюрреалізм» (1947), «Чому з Заходом?» (1947), «Межі та обрії (До становища української літератури)» (1946), «З нотатника в міждіб'я» (1946), «Література життя» (1946), «Формація Владаря (Нотатка про Богдана Хмельницького)» (1948), «Джон Стейнбек і проблема нового

соціального роману» (1949), «Іван Франко й «пропаше покоління»(1947), «Олег Ольжич» (1946), «Українська література і Юрій Липа» (1946), «О, музо, Мельпомено (до проблеми українського національного театру)» (1947), «Театр екзистенціалізму» (1947), «Обрії нової драми (доповідь Косача на Другому з'їзді МУРу)» та багато інших.

Третій період літературно-критичної діяльності Юрія Косача – «американський» (1949–1980-ті рр.) – найбільш суперечливий і найменш цінний у плані нових теоретичних здобутків. Він позначився нещадною і невмотивованою критикою митцем літератури української еміграції, різкою ідеологічною переорієнтацією, а відтак і запереченням усіх своїх попередніх ідей і концепцій. Чого варта лише одна невеличка брошура «Від феодалізму до неофашизму». Від нього відвернулися навіть такі давні шанувальники, як Ю.Шевельов, який писав у своїх спогадах, що з 1960-х рр. відмовився не лише читати нові книжки цього автора, а й навіть визнавати теоретичну можливість, що ці нові твори могли б мати якусь літературну цінність: «У роки МУРу [Косач] створив речі тривалої вартості. Роман «День гніву», п'єсу «Дійство про Юрія Переможця». Його повість «Еней і життя інших» — найхудожніше і досі найглибше викриття й аналіза донцовизму. Ці речі належать до української літератури в кращих її проявах. Їх тим часом можуть не видавати, навіть не читати, але вони житимуть в прийдешньому. Нічого такої вартості він не створив у роки своїх послуг радянському режимові. Але — я можу їх цінити, та руки я йому не можу подати. Його рука тепер брудна не тільки в фізичному сенсі. Бувають випадки, коли твори письменника можуть повернутися до нормального літературного кругобігу тільки після смерти письменника... Він знайшов свого видавця. Боязко і не надто часто його видає для еміграційного книжкового ринку Маріян Коць. Я не засуджую його, може, цим він рятує ці твори від вірної загибелі [...]. Але я їх не купуватиму і про них не писатиму. Не з ненависти, не зі зневаги навіть, а з болю. Хай збірка творів Косача вийде в двадцять першому сторіччі. Не тепер і не зі мною...»[12, с. 122].

Принципова розбіжність між Косачем-людиною і Косачем-творцем стала головною перепоною на шляху до повернення творчої спадщини письменника в Україну.

Література:

1. Грабович Г.У пошуках великої літератури / Григорій Грабович. – К.: МП «Офорт», 1993. – 55с.
2. Ільницький М. Від «Молодої Музи» до «Празької школи» / Микола Ільницький. – Львів, 1995. – 318с.
3. Косач Ю. Pro domo sua / Юрій Косач // Нація в поході (Берлін). — 1939. — Ч. 7 (24.05-травень). — С. 14–16.
4. Косач Ю. На варті нації // Юрій Косач. – Українське слово (Париж). –1936.– Число 174. – 30.08.
5. Маланюк Є. Ранній Шевченко / Євген Маланюк // Книга спостережень. – Торонто: Накладом видавництва «Гомін України», 1962. – С.33-43.
6. Павличко С. Криза з погляду Юрія Косача / Соломія Павличко // Дискурс модернізму в українській літературі: монографія. – К.: Либідь, 1997. – С. 253-255.
7. Поліщук Я. Література як геокультурний проект: монографія // Ярослав Поліщук. – К.: Академвидав, 2008. – 304 с.
8. Радишевський Р. «На варті нації» з Юрієм Косачем / Ростислав Радишевський // Слово і Час. –2009. – № 12. – С. 43-46.
9. Радишевський Р., Семенюк Г. Оновлена Кліо. Юрій Косач: український письменник, загублений у вирі століття / Ростислав Радишевський, Григорій Семенюк // Косач Ю. Рубікон Хмельницького. Історичні твори: У 3-х кн.. – К.: ДП «Видавничий дім «Персонал», 2010. – Кн. 1. – С. 4-57.
10. Романов С. Історична проза Юрія Косача 30-х- початку 40-х років ХХ століття / Сергій Романов // Автореферат дис... канд..філолог. наук. – К., 2008. – 23с.
11. Стех М.Р. Роман Юрія Косача про «Цезаря степів» і “Ordo novus” – новий лад «козакоукраїнської революції» / Марко Роберт Стех // Есеїстика у пошуках джерел. – К.: Видавничий дім «Пенмен», 2016. – С. 164-222.
12. Стех М.Р. У погоні за з'явою: Юрій Косач і його «Володарка Понтиди /Марко Роберт Стех // Есеїстика у пошуках джерел. – К.: Видавничий дім «Пенмен», 2016. – С.118-164.
13. Шерех Ю. Пороги і запоріжжя. Література, мистецтво, ідеології // Юрій Шерех. – Харків: Фоліо, 1998. – Т.1. – С.196-235.
14. Шестопалова Т. П. На шляхах синтезу думки (Теоретичні засновки спадщини Юрія Лавріненка): монографія //

Т.П. Шестопалова. – Луганськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2010. – 320 с.

УДК 811.161.

І. О. Воляннюк

Засоби мовного коду у політичному дискурсі Р. Т. Гром'яка

У статті охарактеризовано суть політичного дискурсу як одного з базових понять і термінів політичної лінгвістики. Проаналізовано функціонування засобів мовного коду у політичному дискурсі Р. Т. Гром'яка на лексико-семантичному, синтаксичному та стилістичному рівнях. З'ясовано, що з-поміж лексичних одиниць домінує суспільно-політична лексика. Засобом увиразнення мовлення виступають метафоричні та метонімії перенесення, фразеологізми, вони характеризують діяльність органів влади, формують індивідуальний стиль політика. Серед синтаксичних конструкцій стилістично вагомими є риторичні запитання, конструкції «питання-відповіді»; експресії політичному дискурсу Р. Т. Гром'яка додають речення-заклики, гасла. Вони найбільшою мірою сприяють реалізації основної функції публічного політичного мовлення – функції переконання.

Ключові слова: засоби мовного коду, політичний дискурс, публічне мовлення, суспільно-політична лексика, синтаксичні конструкції.

Means of linguistic code in political discourse by R. Hrom'yak

The article describes the essence of political discourse as one of the basic concepts and terms of political linguistics. It is provided the functioning of the linguistic code in political discourse by R. Hrom'yak on lexical-semantic, syntactic and stylistic levels. It was found that among lexical units dominated social and political vocabulary The metaphorical metonymical transferring, phraseologisms are used as means of expressiveness of the speech act. They characterize the activities of government, form a unique style of politics. Among the syntactical constructions stylistically compelling are the rhetorical questions, constructions "questions and answers". The expression in political discourse by R. Hrom'yak is also created by sentence-watchword, slogans.